

מסורת הש"ס

יום טוב פרק שני ביצה

כא.

עין משפט
נר מצוה

סב א מ"י פ"א מהל' י"ט הלכה י' סמנ לאון ע"ה ע"ה פ"א ס' תלם ספיק יא:
סב ב מ"י ס' סמנ ס' טו"ע י"א ס' מקו ספיק ג:
סב ג מ"י פ"ו מהלסת כבורים הלכה ח טו"ע י"א ס' של ספיק ט:
סב ד מ"י פ"א מהל' י"ט הלכה י' סמנ ס' טו"ע י"א ס' מקו ספיק ג:
סב ה מ"י פ"ו מהלסת מלה הל' ה טו"ע י"א ס' סמנ ספיק ג:
סב ו מ"י פ"א מהל' י"ט הלכה י' סמנ ס' טו"ע י"א ס' מקו ספיק ג:
סב ז מ"י פ"ו מהלסת מלה הל' ה טו"ע י"א ס' סמנ ספיק ג:
סב ח מ"י פ"א מהל' י"ט הלכה י' סמנ ס' טו"ע י"א ס' מקו ספיק ג:
סב ט מ"י פ"א מהל' י"ט הלכה י' סמנ ס' טו"ע י"א ס' מקו ספיק ג:

רבינו הגנאל

הורצה ע"מ להקטיר אימורין לערב. דייקנין מיה דאי עבד אין, דקתני אכל וזיק הורצה, אבל לכתחילה לא, בשלמא לרבה דאמר וזיק הדם כדי להתייר בשיר לאכילה, כיון דבשבת לאו בר אכילה הוא, לפיכך אינו וזיק לכתחילה, אלא לרבה בר רב הונא דאמר וזיק הדם כדי להקטיר אימורין לערב, אמאי אינו וזיק לכתחילה, הלא יקטיר אימורין לערב, ועלתו לו בקרשאי. איבעית אימא אמר לך רבה בר רב הונא, כי קאמינא בשבות דריו"ט שהוא קל, לפיכך וזיק אפילו לכתחילה, אבל בשבת דשבת דחמירא לא. עורבא פרת, לשון גנאי ופחיתות היא, כלומר דעת זו דעת נערים ששוחקין בעבורין. היום סמכנו באשיות, כלומר היום סמכו אותו בשיכרה. ואסיקנא לדברי רב חסדא בהמה חציה של גוי וזיקה של ישראל מותר לשחטה ביו"ט, דאי אפשר לאכול ממנה כזית בלא שחיטה, ולא דמיא לגידים ונדרים דהני משלחן גבוה ואכו. אבל עיסה חציה של נכרי וחציה של ישראל כיו"ט, אפשר דפליגי לה בייש. ומתבאר ע"ה להאכילין, ומצאנו בן שמואל ור' יוחנן ור' יוסף דאמר משום פירות הנושרין ויש לומר דמיירי שהדגש הדגש ואינו ראוי לאכילה אלא לנתיב דגמלי א"כ שחלש חלות דגש סמך לחסכה ולא היה שהיה אפי' צאו אורחים לאכלין לנס

אבל נדרים ונדרות כי קא זכו משרחן גבוה קא זכו. הכנים צמח ושוק והישראל צבצר משלחן גבוה כעבד שנוטל פרס מצדו כן פרש"י ואפי' לרבי יוסי הגלילי דקאמר קדשים קלים ממון צעלים הן צב"ק (דף יב:) ואפי' לאחר ^ז זריקה קאמר דממון צעלים הם רק ממנותם להכניס מ"מ אומר ממון זכח משלחן גבוה ^ז דלא עיקר הקרבן צבצר גבוה והלכך נהי דהוי ממונו לקדש צו את האשה מ"מ כל העבודות לזורך גבוה הם עושים: **עיסה חציה של נכרי וחציה של ישראל**. ואם תאמר והאמר לעיל ^ז רבי שמעון בן אבא דאמר מנא לה אשה טעור פת ואע"פ עיסה צריכה אלא לפת אחת מפני שהפת נאפית יפה בזמן שהטעור מלא ושרי לאפות צ"ט אפי' לכתחילה וכי תימא דאמאי לת"ק והא הכתוב כר' שמעון דמתיר ^ז ויש לומר דשאי התם דכל הפת של ישראל שהרשות צידו לאכול כל אחד ואחד אז או אז ועוד דלמא מקלע ליה אורחים אכל הכא דחזיה של נכרי: אסור לאפות צ"ט: **הזינא אי יהיבין** ^ז ליתוקא ולא קפדי כל חדא וחדא וכו'. פרש"י ופליגא אהיהא דלעיל דרבי חסדא דקאמר עיסה חציה של נכרי וכו' דאפשר למפלגה צלישה דאומר ר"י דלא פליגי דשאי עיסה דחזיה של נכרי וחציה של ישראל דישאל מני למפלגה ולאפות חלקו אכל הכא מיירי שהיה הקמח צבצר חילא אלא שטורח אפייה הוה רמי אבני צאנא הלכך לא היו יכולין ליקח כלל מן הקמח קודם האפייה לאפות לזורך המינוק אכל אח"כ שאפו צבצר החילא אז לא קפדי וכן צבצר דעסמוך לא שייך אפשר למפלגה שנתנו משלהם ומש"ה אם היו לוקחין ממנו היו מקפדין אם לא ע"י טורח הצבצר דדך מצטלים שאוכלין מעט מן הצבצר להכי פריך אדרב הונא מהכא: **הואיל** ^ז ומקצת אורחים וכו'. ותימא הא אומר בשבת פרק המצניע (דף נה.) וסו) הרודה חלות דגש ציוס טוב סופא ארבעים ואמאי לוקה לרבי דאמר הכא הואיל וכו' התם נמי נימא הואיל דמקלעי אורחים וכו' ואין לומר דשאי התם דאפשר לעשות מעי' דלענין אכל נפש אין לחלק בין אפשר ללא אפשר דפרשיית דגש מצלתין (דף ג.) גבי רב יוסף דאמר משום פירות הנושרין ויש לומר דמיירי שהדגש הדגש ואינו ראוי לאכילה אלא לנתיב דגמלי א"כ שחלש חלות דגש סמך לחסכה ולא היה שהיה אפי' צאו אורחים לאכלין לנס

הוראה על מנת להקטיר כו'. כלומר ויקטיר אימורין לערב ולא יקטירם היום: **לכתחילה לא**. הואיל ולא יאכל בשר היום: שאני שבות שבת. החמירו חכמים דצדקיהם בשבת מצוה טוב: מה ציון זה לגדר ונדבה. שאנין לו וחזין לגבוה גבוה: **עורבא פרת**. עורב הפורח למעלה. השיאו לדבר אחר: כי נפק רב אחא: **אמר ליה רבה בר רב הונא לאכילה**: לאו היינו כו'. ולמה דחיתו והלך לו צבלימה: אני היום סמכני בלשונות. י"ט הוא ורשמי לרבינו וחליתי מטורח הדרשה וקורא אני עלי סמכני דנשיטת דהניא הכינוי לי טעודה אסעודה: דנשיטת טעמא. וזכרין אני להרבה ולענין זה: **וטעמא מאי**. סוגיא דגמרא הוא: **כנים משלחן גבוה קא זכו**. צמח ושוק וה"ה לצעלים צבצר הצבצר כעבד שנוטל פרס מצדו רבו נמנא כל השחיטה לנס גבוה: **חייבם צבצר**. לנס קרינא ציה: **ומעריב צה**. ערובי חצרות להו"א מצמים לחצר שהצמים רשות לכל יחיד ויחיד והחצר רשות כולן ולרבים ערוב להו"א כל אחד מצדו לחצר: **ומשפטים צה**. שמוך קרי צמזמו שחירות הרבה פתוחין לו וכל חצרות צבצר לפני צבצמים ויולאים דרך חצר לרשות הרבים או למזבז: **ומצרכין עליה**. המוציא: **ומזמנים עליה**. שלשה שאלו כחצית: **ונאפס צ"ט**. משום חלק הרועים: **ואדם יולא צה ידי חובתו נפסת**. לילה הראשון של פסח שהוא מזהו לאכול מנה דכתיב צבצר תאכלו מזות (שמות יב) ושאר הימים אם רלע לאכול שאר דברים צבצר לחם הרשות צידו: **לפייס צבצר**. ונמנא חולה נאכלת לאדם: **ומי אים ליה הואיל**. סוף סוף מפרנס הכלבים ממנה שהרי אין לו נבלה ומשום אסמכתא דהואיל ואילו היה לו נבלה קא שרית לה: **מי' וצאו לחצר שאלה אפה דלא ודאי לחול הוא**: בני צבצר. ישראל הדרים צכפרים: **דרמו עליהו קמחא דבני חילא**. המלך הטיל עליהם לאפות ולבשל לבני חילו אנשי מלחמתו: **כל חדא וחדא כו'**. ופליגי רב הונא אדרב חסדא דאמר חציה של נכרי וחציה של ישראל אסור לאפות: **הסימני**. מתמנתה היה כדכתיב (שופטים טו) שמשון חתן התימני מתמנתה: **אמש**. כלומר צין הערבים של יו"ט: **צבצר**. חיל גדול של גדודי נכרים שמחפשים וצולשין לשלול שלל: **יאל שצרכם**. ששחטתם צממון יאל ואלך צבצר הפסד עונש שתענשו יתן חולו צ"ל: **ולא לצללים לא גרסינן**: והא חזי למיכל מיניה. ולא יקפידו שהרי משלחן היה: **היינו דקאמר ליה כו'** לא גרס והכי גרס **והא חזי לצללים**: סגיא היא. דאיכא תנא דאסר לצללים: **לכל נפש**. אך אשר יאכל לכל נפש: הני

א) ע"י סוס' חולין קכב: ד"ה עור וכו'. ב) חולין קכב: א) ע"י חולין קכב: סמכניו צבצר והשנינו צבצר. עורב עקב סמך. ד) וקדושין נב: צ"ק י"ב. ערובי כד: חולין קכב. ס) חלה פ"א מ"ח. פסחים מו: סכ. ו) ו"ל לזר. ח) ומוספ' פ"ב. ט) לעיל כ: וז"ל. י) צ"ל שחטה. מהרש"א, ס) דף ח"א. ט) ונ"י מוס' פסחים מו. סד"ה עד שחטה וכו' יתייבז קושת מוספות דהכא. ט) ו"ל אחר ד"ה הואיל.

תורה אור השלם

1. סמכניו באשיות רפדני בתפוחים כי חולת אהבה אני: שיר השירים ב ה
2. וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש ויהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: שמות יז טו
3. ומבד נפש בהמה ושלמנה נפש נחת נפש: ויקרא כד יח

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה חזין אי יבנין רפתא לטוקא:

גליון הש"ס

גמ' שומע אני אפי' נפש בהמה. עין מור דף מ"ח ע"ה ועין ב"ר פ"א ס' מ"ט דמרומוט וכו'.

מוסף רש"י

הורצה על מנת להקטיר אימורין לערב. ונלמד שאמורין מקטיר לערב (נדר ב"ב) אכל היום לא יקטיר (מנחות טח). משלחן גבוה קא זכו. הקרבת האופה מיי"ט לחול. לאחר שאל ונמר טעודה, דפשיטא לן דלא חזיא לה מדי חילצה דר' אורא שהוא חול (פסחים טו). לוקה. משום לא תשעל בן מלאכה (שם). הואיל ומקלעי ליה אורחים. שיהי' לזמן לפת זה היום (שם).

מוסף תוספות

א) [ד]העבודה שדור גבוה יניחו וכהנים ובעלי חור עבדו הנוטל פרס מרוב. מ"ח. ב. דבי שרא דחמנא לשחוט ביו"ט לצורך הדיוט היינו שחייטש שיעקרה לצורך הדיוט ולא שיעקרה לצורך גבוה. מ"ח. ב. דבי שרא יתן לגוי חלק ולא שרינו למטרה חלק נכרי בשביל הכשר פת שלנו. ש"ה. ד. ופליגי, אלא קפדי עליה. הני בני חילא, בבלת באה לעירוני לילי יום טוב, ובקשר [לחטון] את כל העיר, ושחטנו להן עגל והאכלנום, ואיל' ר' יהודה בן בבא והרי אמרה תורה לכם ולא לגוים לכם ולא לכלבים, מכלל שלא עשו כחלוקה, אמאי, והא עגל זה ראוי היה שאכלו גם הם ממנו ותיחיה, והגורם אין מחזין ולא קפדי כי של ישראל היה. ופריך רב יוסף עגל טריפה הואי דלא חזי לישראל כלל. לכם ולא לכלבים תנאי. יש גנא דהוא ר"ע שאומר מותר ביו"ט לעשות מלאכה לכלבים, דכתיב לכל נפש ואפילו נפש בהמה במשמע, ור' יוסי הגלילי אסור שנאמר לכם ולא לגוים ולא לכלבים.

אמרין הואיל ואי מקלעי ליה אורחין חזו ליה האי נהמא כוליה, ורבה אמר אינו לוקה אמרין הואיל. ופריך אין לא שרא חדא מתניתין אלא בדאית ליה נבילה מוטלת, דרודאי מפייהו להו לכלבים בה, שומצא העיסה כולה לרועיה. בעו מיניה מרב אי שדו בני החיליות של גוים קמה על היהודים לאפות אותו ביו"ט להם. מותר אז אסור. ואמר להם אם כשיטנו מאותה הפת למתוקות של יהודים, לא קפדי עליה. הני בני חילא, כל חדא וחדא חזיא חזיא ליתוקא [ושרי, אבל אי קפדי, מצאנו כי לגוים עשין שמוך שמעון חזיא להיהודין בן בבא, בולשת באה לעירוני לילי יום טוב, ובקשר [לחטון] את כל העיר, ושחטנו להן עגל והאכלנום, ואיל' ר' יהודה בן בבא והרי אמרה תורה לכם ולא לגוים לכם ולא לכלבים, מכלל שלא עשו כחלוקה, אמאי, והא עגל זה ראוי היה שאכלו גם הם ממנו ותיחיה, והגורם אין מחזין ולא קפדי כי של ישראל היה. ופריך רב יוסף עגל טריפה הואי דלא חזי לישראל כלל. לכם ולא לכלבים תנאי. יש גנא דהוא ר"ע שאומר מותר ביו"ט לעשות מלאכה לכלבים, דכתיב לכל נפש ואפילו נפש בהמה במשמע, ור' יוסי הגלילי אסור שנאמר לכם ולא לגוים ולא לכלבים.